ISSN 1339-3189

Jún 2015

Mladá veda

Young Science

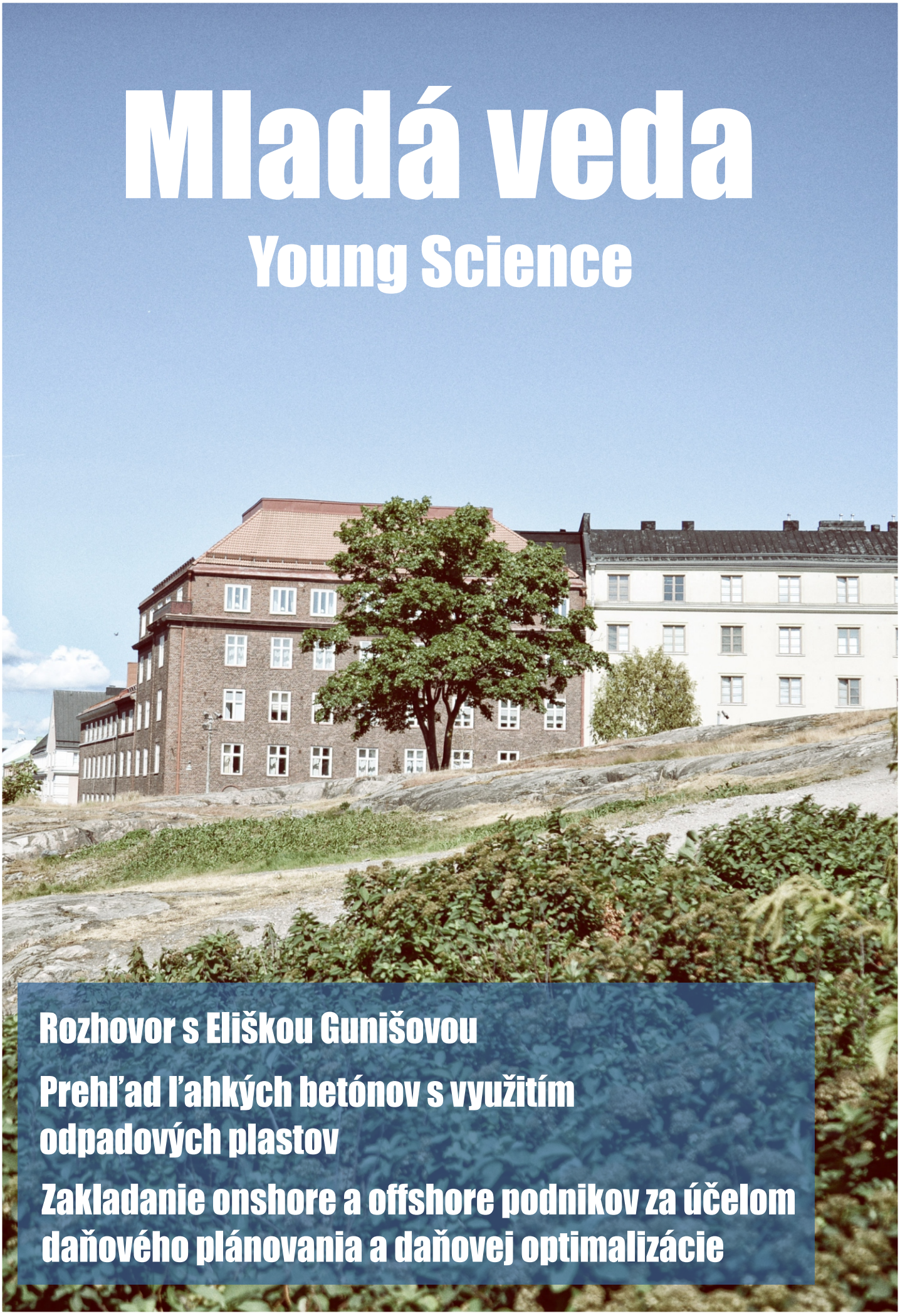

Rozhovor s Eliškou Gunišovou

Prehľad ľahkých betónov s využitím odpadových plastov

Zakladanie onshore a offshore podnikov za účelom daňového plánovania a daňovej optimalizácie

www.mladaveda.sk

Mladá veda
Young Science

MEDZINÁRODNÝ VEDECKÝ ČASOPIS MLADÁ VEDA / YOUNG SCIENCE

Jún 2015 (číslo 1)
Ročník tretí
ISSN 1339-3189
Kontakt: info@mladaveda.sk, tel.: +421 908 546 716, www.mladaveda.sk
Fotografia na obálke: Helsinki 2014. © Branislav A. Švorc, foto.branisko.at

REDAKČNÁ RADA
doc. Ing. Peter Adamišin, PhD. (Katedra environmentálneho manažmentu, Prešovská univerzita, Prešov)
doc. Dr. Pavel Chromý, PhD. (Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Univerzita Karlova, Praha)
doc. PaedDr. Peter Čuka, PhD. (Katedra cestovního ruchu, Slezská univerzita v Opavě)
prof. Dr. Paul Robert Magocsi (Chair of UkrainianStudies, University of Toronto; Royal Society of Canada)
Ing. Lucia Mikušová, PhD. (Ústav biochémie, výživy a ochrany zdravia, Slovenská technická univerzita, Bratislava)
doc. Ing. Peter Skok, CSc. (Ekomos s. r. o., Prešov)
prof. Ing. Róbert Štefko, Ph.D. (Katedra marketingu a medzinárodného obchodu, Prešovská univerzita, Prešov)
prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., predseda (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)
doc. Ing. Petr Tománek, CSc. (Katedra veřejné ekonomiky, Vysoká škola báňská - Technická univerzita, Ostrava)

REDAKCIA
Mgr. Richard Nikischer (Sociologický ústav Akademie věd ČR, Praha)
Mgr. Branislav A. Švorc, PhD. šéfredaktor (Vydavateľstvo UNIVERSUM, Prešov)
PhDr. Veronika Trstianska, PhD. (Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr FSŠ UKF, Nitra)
Mgr. Veronika Zuskáčová (Geografický ústav, Masarykova univerzita, Brno)

VYDAVATEĽ
Vydavateľstvo UNIVERSUM, spol. s r. o.
www.universum-eu.sk
Javorinská 26, 080 01 Prešov
Slovenská republika

© Mladá veda / Young Science. Akékoľvek šírenie a rozmnožovanie textu, fotografií, údajov a iných informácií je možné len s písomným povolením redakcie.

Mladá veda
Young Science
ISSN 1339-3189

Vol. 3 (1), pp. 118-119

KALNICKÁ, Zdeňka, 2013. *Concept and Image: Intersections of Philosophy and Art.* Ostrava: Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě. 135 s. ISBN: 978-80-7464-297-5.

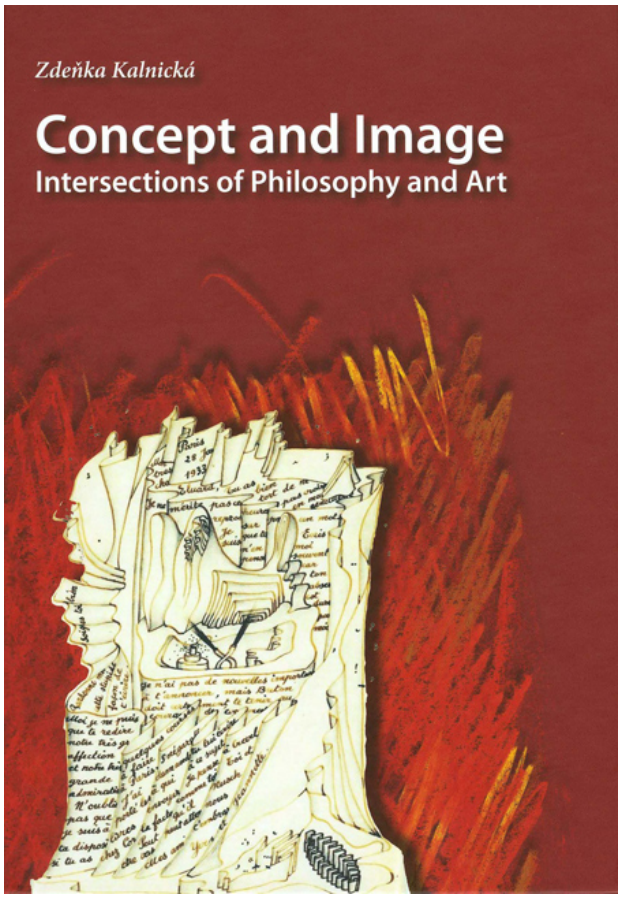

Publikáciu Zdeňky Kalnickej *Concept and Image: Intersections of Philosophy and Art* (Ostrava, 2013) by sme do slovenčiny preložili ako *Pojem a obraz: Presahy filozofie a umenia*. Autorka sa rozhodla pre analýzu vzťahov medzi pojmom a obrazom, filozofiou a umením. Pohľad, ktorý Kalnická ponúka, má konkrétnu podobu: odohráva sa na poli interpretácií filozofických a umeleckých obrazov a výrazov. Autorka podnecuje filozofický diskurz o obrazotvornosti a metafore, ktoré spolu s filozofickým textom tvoria súhru. Kalnická s prehľadom poukazuje na metaforu ako na pevnú súčasť filozofie, pričom čitateľovi objasňuje metaforické obrazy, ktoré sú prítomné vo filozofických textoch zvolených autorov a autoriek. Medzi kľúčové námety skúmaných metafor a obrazov, na ktoré autorka vo svojej publikácii nahliada, patria rod (gender) a živly (konkrétne voda). Tieto dva aspekty sa v niektorých momentoch prelínajú. Kalnická nám dokazuje univerzálnosť, pôvab a silu metafory ako takej, a zároveň nám dáva návod na jej použitie, ktorý následne podčiarkuje konkrétnymi príkladmi z umenia. Tézy sú „zhmotnené“ do konkrétnych obrazov, prevažne výtvarného charakteru (mýty o Narcisovi a Minotaurovi). Kalnická sa v osobe interpretátorky pohybuje na poli pragmatizmu a feminizmu, a to nielen v tejto konkrétnej publikácii, ale v celkovom charaktere svojej autorskej tvorby.

Kniha *Concept and Image: Intersections of Philosophy and Art* má v zásade tri časti: prvá časť je venovaná funkcii a forme metafory, druhá časť sa zaoberá formou prepojenia pojmu a obrazu a ich prejavu v umení. Autorka spestruje publikáciu „intermezzom“, kapitolou, ktorú venuje filozofovi a spisovateľovi Karlovi Čapkovi. V jeho tvorbe Kalnická nachádza príklad jednoty obrazotvornosti a racionálnosti.

Prvá časť knihy sa zaoberá konkrétnymi metaforami v textoch filozofov pragmatizmu (Dewey, James, Čapek). Autorka stručne ukazuje pohľad na metaforu v dejinách filozofie a dokazuje, že metafora je stabilnou súčasťou konkrétnych (zaužívaných) filozofických textov. Kniha nás vyvedie z omylu, že metaforické frázy a pojmy sú iba dekoráciou a spestrením nášho vyjadrovania. Naopak, objasní nám, že existuje súlad medzi pojmom a predstavivosťou. Kalnická svoje názory opiera o Zdeňka Neubauera či Michele Le Deouff.

Aj čitateľ, ktorý je vo svete filozofických textov laikom, môže v tejto fáze knihy pocítiť vzrušenie z objavu, odhalenia dimenzie, ktorá sa ukrýva za pojmovou štruktúrou konkrétnej filozofickej koncepcie.

Kalnická v nasledujúcej časti zapája do analyzovaného vzťahu (pojem – obraz) genderovú problematiku. Zdôvodňuje ju koncepciou teoretičky Michele Le Deouff, ktorá tvrdila, že imaginárnosť v textoch filozofov bola nevyhnutne spájaná so ženskosťou. V tejto časti sa autorka zameriava na analýzu textov konkrétnych filozofiek (Kristeva, Irigaray, Buker) a kladie si otázku, či existujú rozdiely medzi mužskými a ženskými metaforami.

Väčšina metafor, ktoré autorka analyzuje (v prípade filozofov a filozofiek), sa pohybujú v námete vodného živlu. V tejto súvislosti sú pútavé pasáže o metafore plynutia rieky, hĺbky mora či vody ako symbolu ženskosti.

V druhej kapitole sa podrobnejšie zameriava na dva modely, reprezentujúce vymedzenie pojmov týkajúcich sa umenia. Prvým je Narcis ako zrkadlový odraz (autorka sa zameriava najmä na analýzu obrazu *Metamorfóza Narcisa* od Dalího) a druhým je Minotaurus, ktorý v surrealistickom chápaní predstavuje nevedomie. Kalnická interpretuje výtvarné diela týkajúce sa oboch modelov cez spojivo vo forme genderovej analýzy (napríklad porovnáva Minotaura ako maskulínny symbol v dielach Picassa a reinterpretáciou tohto mýtu od Carrington). Prístup, ktorý Kalnická volí, sa pohybuje na rozmedzí hermeneutiky a archetypálneho ponímania sveta.

Publikácia môže byť nápomocnou pri objasňovaní úlohy imaginácie vo filozofii, estetike a umení. Autorka sa zaoberá vzťahom medzi pojmom a obrazom, ktorý skúma prostredníctvom imaginácie vo filozofii a pojmovej zložke umenia. Publikácia sa napriek filozofickému charakteru môže stať súčasťou knižnice laickej verejnosti, a to najmä pre citeľnú ľahkosť písania, slobodu uvažovania, no zároveň živosť a dynamiku, s akou Kalnická pristupuje k interpretácii volených diel rôznych druhov umenia.

Mgr. art. Katarína Šantová

Autorka pôsobí ako interná doktorandka na Inštitúte estetiky a umeleckej kultúry (Filozofická fakulta) Prešovskej univerzity v Prešove. Vo svojej dizertačnej práci sa zameriava na výskum estetiky dizajnu.